

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip
Deputy Minister for Arts and Sport, and Chief Whip

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mr Ashok Ahir
Llywydd Dros Dro - Llyfrgell Genedlaethol Cymru
Ffordd Penglais
Aberystwyth
SY23 3BU
Rhagfyr 2021

22 Rhagfyr 2021

Annwyl Ashok

Llythyr Cylch Gwaith ar gyfer Tymor Llywodraethu Llyfrgell Genedlaethol Cymru

Hoffwn ddiolch i Lyfrgell Genedlaethol Cymru am y gwaith pwysig mae wedi'i wneud wrth ymateb i bandemig COVID-19. Mae'r cyrff a noddir yn fy mhortffolio wedi dangos arweinyddiaeth, hyblygrwydd a chadernid yn ystod amgylchiadau heriol. Rhaid inni fynd ati yn awr i sicrhau bod buddsoddiadau Llywodraeth Cymru yn cefnogi ein sectorau, ein pobl a Chymru gyfan i adfer o COVID-19. Er gwaethaf yr heriau difrifol iawn o ganlyniad i COVID-19, mae cyfle inni ddysgu gwarsi cadarnhaol a chynnal y momentwm rydym wedi'i fagu mewn perthynas â mynediad gwell at ddiwylliant drwy ddigideiddio, technolegau digidol newydd a digwyddiadau digidol.

Rwy'n disgwyl i'r Llyfrgell barhau i gyflawni'r cyfrifoldebau statudol a nodir yn eich Siarter Frenhinol, gan weithredu fel yr unig lyfrgell adneuo gyfreithiol yng Nghymru, a chynnal statws y Llyfrgell fel Man Adneuo ar gyfer cofnodion cyhoeddus a Gwasanaeth Archifau Achrededig. Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn amlinellu blaenoriaethau Llywodraeth Cymru a'i hymrwymiaadau i bobl Cymru. Yn gyfnewid am y cyllid cymorth grant y mae Llywodraeth Cymru yn ei ddarparu, gofynnaf i Lyfrgell Genedlaethol Cymru ystyried sut y gall gyflawni ei hamcanion mewn ffordd sy'n cydfynd â gwerthoedd Llywodraeth Cymru.

Isod mae'r nodau y dylem eu rhannu:

- Datgarboneiddio;
- Mynd i'r afael â phob math o anghydraddoldeb a sicrhau Cymru wrth-hiliol;
- Gwella mynediad a chyfranogiad ar gyfer pawb;
- Hyrwyddo lechyd a Llesiant;
- Creu cyfleoedd ar gyfer pobl ifanc;
- Chyflwyno delwedd bwerus a chadarnhaol o Gymru i'r byd.

Yn Atodiad A rwyf wedi amlinellu meysydd lle rwy'n teimlo y gall Llyfrgell Genedlaethol Cymru gyfrannu at gyflawni'r Rhaglen Lywodraethu. Mae'r cyd-destun strategol presennol ar gyfer gwaith cyrff a noddir gan Lywodraeth Cymru yn Atodiad B.

Mae gweithio mewn partneriaeth yn bwysig wrth gyflawni ein nodau cyffredin. Rwy'n gwbl sicr y gallai'r cyrff a noddir o fewn fy mhortffolio gyflawni cymaint mwy drwy gydweithio, a hoffwn eich annog i weithio gyda'ch gilydd fel arweinwyr diwylliannol i sicrhau eich bod yn cael yr effaith fwyaf posibl.

Mae ehangu mynediad a chyfranogiad, gwella'r ffordd mae incwm yn cael ei gynhyrchu a chynnal sefydlogrwydd ariannol y Llyfrgell yn ddisgwyliadau sylfaenol. Rwy'n teimlo'n gryf iawn y dylai Llyfrgell Genedlaethol Cymru wneud mwy na dim ond adlewyrchu Cymru gyfoes – dylai fod yn ganolig iddi.

Dylech barhau i weithredu argymhellion yr Adolygiad wedi'i Deilwra a gwaith i gwblhau'r rhaglen hon o weithgareddau yn gynnwys yn ystod y tymor llywodraethu hwn. Rhaid i ddarparu'r Archif Ddarlledu Genedlaethol a sicrhau bod pobl Cymru yn gallu defnyddio ei gynnwys hefyd fod yn ffocws allweddol.

Hoffwn eich atgoffa o'ch dyletswydd gyfreithiol o dan [Fesur Plant a Theuluoedd \(Cymru\) 2010](#). O dan Ran 1, mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol ichi gyhoeddi amcanion i fynd i'r afael â thlodi plant fel rhan o strategaeth ar gyfer cyfrannu at ddileu tlodi plant yng Nghymru. Hoffwn ichi feddwl am gamau gweithredu sy'n cefnogi lles plant a phobl ifanc sy'n byw mewn tlodi, a'ch annog i ystyried cyfleoedd i gyflawni eich rhwymedigaethau cyfreithiol o dan y ddyletswydd o fewn prosesau presennol eich sefydliad.

Yn unol â'r Ddogfen Fframwaith, sy'n sail i'r berthynas rhwng Llyfrgell Genedlaethol Cymru a Llywodraeth Cymru, dylech fynd ati yn awr i adolygu eich cynlluniau busnes, gan ddangos sut y byddwch yn cyflawni yn erbyn y meysydd a amlinellir yn y llythyr hwn a'i atodiadau.

Mae'r angen i Lyfrgell Genedlaethol Cymru weithredu'n annibynnol o ddydd i ddydd yn glir, a'm bwriad yw y bydd ein perthynas yn parhau i fod yn seiliedig ar barchu ac ymddiried yn ein gilydd, ac ar gyfathrebu agored a gonest.

Mae llawer i'w wneud, ond rwy'n gwbl sicr y gall fy mhortffolio wneud gwahaniaeth cadarnhaol a pharhaol i fywydau pobl. Edrychaf ymlaen at weithio gyda chi i gyflawni hyn.

Yn gywir,

Dawn Bowden AS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip

Copi at Pedr ap Llwyd

ATODIAD A: Y Prif Amcanion y bydd angen eu cyflawni

Ar gyfer pob un o'r prif amcanion hyn, bydd fy swyddogion yn gweithio gyda chi i nodi a chytuno ar ddangosyddion perfformiad priodol cyn blwyddyn ariannol 2022–23. Dylid adrodd ar y dangosyddion perfformiad hyn bob chwarter, fel rhan o'r trefniadau monitro rheolaidd, a thrwy gydol y tymor llywodraethu hwn.

1. Darparu gofal iechyd effeithiol, cynaliadwy o ansawdd uchel

Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn pwysleisio gwella'r ddarpariaeth ar gyfer iechyd meddwl ac mae'n canolbwyntio ar atal, cefnogi pobl i fyw bywydau iach, cael gwared ar y stigma sy'n gysylltiedig ag iechyd meddwl, a chyflwyno fframwaith Cymru gyfan i sefydlu rhagnodi cymdeithasol fel ffordd o fynd i'r afael ag unigrwydd.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Rhoi ffyrdd o gefnogi iechyd meddwl da ar draws y sefydliad ar waith, gan sicrhau nad oes stigma yn gysylltiedig â phroblemau iechyd meddwl;
- Sicrhau bod y gweithlu wedi'i hyfforddi'n briodol i gefnogi'r rhai sy'n dioddef o broblemau iechyd meddwl;
- Cyfrannu at y gwaith o ddatblygu'r fframwaith arfaethedig i Gymru gyfan ar gyfer rhagnodi cymdeithasol ac, yn benodol, gweithio i nodi meysydd lle y gallai'r Llyfrgell gefnogi rhagnodi cymdeithasol i fynd i'r afael ag unigrwydd a chefnogi lles.

2. Diogelu, ail-adeiladu a datblygu ein gwasanaethau ar gyfer pobl sy'n agored i niwed

Mae ffocws y Rhaglen Lywodraethu yn y maes hwn yn ymwneud â gwasanaethau gofal integredig, gan gefnogi dinasyddion sy'n agored i niwed, gan gynnwys plant, pobl ifanc a theuluoedd sy'n wynebu'r heriau mwyaf. Credaf y dylai ein cyrff a noddur helpu pobl Cymru i fyw bywydau ystyrlon, a dylech ystyried sut y gallwch wella eich cymorth ar gyfer pobl mewn grwpiau agored i niwed a / neu ddifreintiedig.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Sicrhau y gall yr amrediad ehangaf o grwpiau agored i niwed gyfranogi yn niwylliant Cymru ac nad ydynt yn cael eu heithrio rhag cymryd rhan. Dylai hyn gynnwys nodi a darparu cyfleoedd penodol sy'n galluogi pobl mewn grwpiau agored i niwed neu ddifreintiedig, a'r rhai mewn cymunedau heb gynrychiolaeth ddigonol, i elwa ar y gwasanaethau a gynigir gennych;
- Bod yn rhagweithiol ynghylch sicrhau bod y sefydliad yn cefnogi ymrwymiad Llywodraeth Cymru i fod yn genedl sy'n ystyriol o oedran;
- Ystyried y cyfleoedd rydych yn eu cynnig ar hyn o bryd i blant sy'n derbyn gofal a phlant sydd wedi gadael gofal a sut y gellid eu gwella;
- Adolygu eich cymorth presennol ar gyfer cymunedau B/byddar ac i'r rhai sy'n byw gydag anabledau eraill, gan gynnwys anabledau cudd, a gweithio tuag at wella'r gwasanaethau hyn yn barhaus.

3. Adeiladu economi yn seiliedig ar egwyddorion gwaith teg, cynaliadwyedd a diwydiannau a gwasanaethau'r dyfodol

Gan gyd-fynd â'r gwaith o gryfhau ein Contract Economaidd, mae ein Rhaglen Lywodraethu yn ceisio sicrhau ffocws o'r newydd ar bobl ifanc drwy'r Warrant i Bobl Ifanc. Mae partneriaeth gymdeithasol, swyddi cynaliadwy, hyrwyddwyr cyflogaeth pobl anabl, a chefnogi cadwyni cyflenwi lleol yn elfennau allweddol o'r ymrwymiad hwn.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Darparu amrediad newydd neu well o opsiynau i gefnogi pobl ifanc Cymru i gael gwaith – gallai'r rhain gynnwys prentisiaethau, hyfforddiant, profiad gwaith a rhaglenni mentora, a dylent gyd-fynd â'r Warrant i Bobl Ifanc;
- Defnyddio'r rhwydwaith newydd o Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl i helpu i gau'r bwlch rhwng pobl anabl a gweddill y boblogaeth sy'n gweithio;
- Gweithio tuag at darged i weld o leiaf 30% o'ch staff yn gweithio gartref, yn seiliedig ar ddull cyfunol sy'n deg ac yn gyfiawn;
- Datblygu a chryfhau eich prosesau caffael presennol i helpu i gefnogi cadwyni cyflenwi lleol;
- Ceisio gwneud y Llyfrgell yn fwy ariannol gynaliadwy, wedi'i chefnogi gan weithgareddau cynhyrchu incwm priodol;
- Adeiladu a chryfhau partneriaethau lleol, rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol er budd Llyfrgell Genedlaethol Cymru, economi Cymru a phobl Cymru.

4. Adeiladu economi gryfach a gwyrddach wrth inni wneud y cynnydd mwyaf posibl tuag at ddatgarboneiddio

Mae gan ein Rhaglen Lywodraethu bwyslais ar dwf cynaliadwy, ac ar seilweithiau digidol, economaidd a thrafnidiaeth newydd a all helpu i roi hwb o'r newydd i'n cymunedau.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Cefnogi ymrwymiad Llywodraeth Cymru i sicrhau economi ddi-garbon drwy weithio i fod yn garbon niwtral erbyn 2030;
- Cefnogi targed Llywodraeth Cymru i weld 45% o deithiau'n cael eu gwneud drwy ddulliau cynaliadwy erbyn 2040;
- Adolygu eich gweithgareddau digidol cyfredol yn dilyn y defnydd uwch o dechnoleg ddigidol yn ddiweddar yn ystod pandemig COVID-19. Dylech nodi a mynd i'r afael â meysydd o wendid, chwilio am enghreifftiau o'r arferion gorau o fewn eich sefydliad eich hun ac o fewn sefydliadau eraill, a cheisio adeiladu ar lwyddiannau 2020–21. Parhau i ddatblygu gallu i guradu a chadw deunyddiau digidol-anedig.

5. Ymgorffori ein hymateb i'r argyfwng hinsawdd a'r argyfwng natur ym mhopeth rydym yn ei wneud

Mae Llywodraeth Cymru yn canolbwyntio ar drawsnewid gwyrdd fel rhan o'n huchelgais i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Canolbwyntio ar leihau gwastraff ar draws y sefydliad cyfan, a gweithio i gyflawni targedau dim gwastraff a diddymu'r defnydd o blastigau untro, sydd yn aml yn cael eu taflu;
- Caffael cynhyrchion carbon isel;
- Sefydlu hyrwyddwyr gwyrdd yn y gweithle;
- Sicrhau bod yr effaith ar fioamrywiaeth yn cael ei hystyried mewn modd priodol fel rhan o'r broses o wneud penderfyniadau;
- Gweithio gyda chyrrff fel WRAP Cymru a'r Ymddiriedolaeth Garbon i lywio penderfyniadau polisi mewn ymateb i'r argyfwng hinsawdd a'r argyfwng natur.

6. Parhau â'n rhaglen hirdymor i ddiwygio addysg, a sicrhau bod anghydraddoldebau addysgol yn cael eu lleihau a bod safonau'n codi

Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda phlant a phobl ifanc, eu teuluoedd a'r gweithlu addysg i sicrhau'r canlyniadau gorau ar gyfer dysgwyr, yn enwedig y rhai sydd fwyaf agored i niwed.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Ystyried sut y gallai diwygio'r diwrnod ysgol a'r flwyddyn ysgol effeithio ar eich gwasanaethau addysg;
- Ystyried sut y gallech gefnogi rhaglen cyfoethogi gwyliau ysgol;
- Cefnogi'r cwricwlwm newydd yng Nghymru;
- Datblygu rhaglenni sgiliau a chyflogadwyedd sy'n canolbwyntio ar y dyfodol, gan annog pobl ifanc i ymuno â'r sector a sicrhau y gellir rhannu sgiliau arbenigol;
- Sefydlu prentisiaethau a chyfleoedd gwirfoddoli i gefnogi a datblygu gweithlu'r genhedlaeth nesaf;
- Cefnogi ymchwilwyr a'r gymuned academiaidd.

7. Dathlu amrywiaeth a mynd ati i ddileu anghydraddoldeb o bob math

Rhaid inni weithio gyda'n gilydd i sicrhau newid cadarnhaol, gan gydnabod ein dynoliaeth gyffredin wrth ddathlu amrywiaeth a gwahaniaeth.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Ystyried sut mae trefniadau llywodraethu'r Lyfrgell yn cefnogi egwyddorion '[Adlewyrchu Cymru wrth Redeg Cymru](#)', a mynd ati i fynd i'r afael ar frys ag unrhyw feysydd y mae angen gweithredu arnynt – rhaid i hyn gynnwys gwella amrywiaeth yn y gweithlu ac ar lefel Bwrdd;

- Gweithredu nodau'r Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol, gan ystyried y bydd Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn cyfrannu'n uniongyrchol at sicrhau Cymru wrth-hiliol;
- Gweithredu nodau'r Cynllun Gweithredu LHDTTC+;
- Mynd i'r afael ag unrhyw fylchau cyflog sy'n weddill yn seiliedig ar ryw, cyfeiriadedd rhywiol, ethnigrwydd, anabledd, a mathau eraill o wahaniaethu a allai fodoli yn eich sefydliad, a mynd i'r afael ar frys ag unrhyw wahaniaethau cyflog parhaus;
- Sicrhau bod hanesion a diwylliannau ein cymunedau Du, Asiaidd a Lleiafrif Ethnig yn cael eu cynrychioli'n briodol gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a'i phartneriaid cyflawni;
- Parhau i gryfhau partneriaethau gyda sefydliadau gwirfoddol ar draws eich holl gyfrifoldebau;
- Gweithio gyda'r rhwydwaith newydd o Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl i helpu i gau'r bwlch rhwng pobl anabl a gweddill y boblogaeth sy'n gweithio;
- Datblygu hyrwyddwyr cydraddoldeb ac amrywiaeth sy'n cwmpasu'r holl nodweddion gwarchoddedig;
- Gwella'r ffordd mae'r Llyfrgell yn ymgysylltu â chymunedau heb gynrychiolaeth ddigonol.

8. Bwrw ymlaen tuag at y targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg, a galluogi ein diwydiannau twristiaeth, chwaraeon a'r celfyddydau i ffynnu

Mae cyrff diwylliant a chwaraeon a noddir gan Lywodraeth Cymru yn bartneriaid allweddol wrth ehangu mynediad at ein treftadaeth, harneisio creadigrwydd a datblygu gallu pobl Cymru ym maes chwaraeon. Mae'r Rhaglen Lywodraethu yn ymrwmo i sicrhau bod gennych y cymorth sydd ei angen arnoch i gynnal eich priod le ar lwyfan y byd ac, yn yr un modd, mae eich rôl wrth ddangos Cymru i'r byd yn bwysig. Rydych hefyd yn bartner allweddol yn y gwaith o gefnogi ein hymrwymiad i weld miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Gweithio gydag Amgueddfa Cymru a phartneriaid allweddol eraill i hyrwyddo'r gwaith o sefydlu presenoldeb yr Oriel Gelf Gyfoes Genedlaethol yng nghanolbarth Cymru;
- Datblygu darpariaeth twristiaeth ddiwylliannol Cymru yn y Llyfrgell yn Aberystwyth ac yn ei his-ganolfannau, gan sicrhau profiadau sy'n creu argraff ar ymwelwyr, a hynny mewn mannau cyhoeddus deniadol;
- Sicrhau bod y Llyfrgell yn gyrchfan i ymwelwyr sy'n ystyriol o deuluoedd;
- Darparu'r Archif Ddarlledu Genedlaethol yn llwyddiannus a rhaglen gref a phellgyrhaeddol ar gyfer ymgysylltu â'r gymuned wedi'i chysylltiedig â'r fenter hon;
- Gwaith i ddiogelu enwau lleoedd Cymru;
- Sicrhau bod y Llyfrgell yn darparu rhaglen addysg gynhwysfawr a dwyieithog;
- Ymateb i strategaeth Cymraeg 2050 drwy barhau i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg a'r defnydd o'r Gymraeg, a chreu amodau ffatriol lle y gall y Gymraeg ffynnu;
- Cefnogi datblygu a gweithredu strategaeth ddiwylliant newydd i Gymru.

- Gweithio mewn partneriaeth â'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol;
- Datblygu cynllun hirdymor ar gyfer cynnal a gofalu am adeiladau a chasgliadau eiconig y Llyfrgell, gan gynnwys cynllun strategol ar gyfer cyfleusterau storio priodol ar gyfer casgliadau'r Llyfrgell.

9. Gwneud ein dinasoedd, ein trefi a'n pentrefi yn lleoedd gwell byth i fyw a gweithio ynddynt

Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn ymrwymo i gefnogi ein partneriaid llywodraeth leol ac, mewn perthynas â'm cyfrifoldebau portffolio, mae'n tynnu sylw at y ffordd mae Llywodraeth Cymru am sicrhau y gall cymunedau ffynnu fel canolfannau ar gyfer cymdeithasu, hamdden, chwaraeon a diwylliant.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Gweithio gyda llyfrgelloedd, archifau ac amgueddfeydd lleol i rannu arferion da a datblygu sgiliau;
- Gweithio gyda llyfrgelloedd, archifau ac amgueddfeydd lleol i wella a chodi ymwybyddiaeth o gyrhaeddiad y casgliadau cenedlaethol;
- Parhau i weithio gyda llyfrgelloedd lleol i ddatblygu Gwasanaeth Llyfrgell Ddigidol Cenedlaethol Cymru ymhellach;
- Gweithio i ddatblygu'r rhyngwyneb dwyieithog ar gyfer yr Hyb Archifau;
- Gweithio i wella'r rhan mae'r sector lleol yn ei chwarae ym mhlatform cyfrannu torfol y Llyfrgell Genedlaethol;
- Parhau i ddatblygu rhaglen wirfoddolwyr y Llyfrgell Genedlaethol.

10. Arwain Cymru mewn sgwrs genedlaethol rhwng dinasyddion am ein dyfodol cyfansoddiadol, a rhoi'r presenoldeb cryfaf posibl i'n gwlad ar lwyfan byd-eang

Mae'r Rhaglen Lywodraethu yn tynnu sylw at bwysigrwydd cysylltiadau byd-eang Cymru, a dathlu gwahanol ddiwylliannau a chroesawu cydwladoldeb.

Mae gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru rôl bwysig i'w chwarae wrth hyrwyddo Cymru gerbron y byd.

Hoffwn i Lyfrgell Genedlaethol Cymru wneud y canlynol:

- Datblygu partneriaethau diwylliannol rhyngwladol sydd o fudd i Gymru, annog bobl i ymddiddori mewn hanesion amrywiol, a gwella proffil rhyngwladol y Llyfrgell a Chymru;
- Ystyried cyfleoedd ar gyfer rhaglenni cyfnewid at ddibenion dysgu;
- Sicrhau bod technoleg ddigidol, digideiddio a digwyddiadau digidol yn cael eu defnyddio yn y ffordd orau posibl, fel ffordd o alluogi pobl ledled y byd i gymryd rhan yn niwylliant Cymru;
- Ymgysylltu â'r Cymry sydd ar wasgar.

ATODIAD B:Y Cyd-destun Strategol

Blaenoriaethau, Amcanion ac Ymrwymadau Strategol Eraill

Yn ogystal â'r amcanion y bydd angen eu cyflawni yn Atodiad A, gallai gwaith Llyfrgell Genedlaethol Cymru hefyd chwarae rhan bwysig wrth gyflawni a chyfrannu at flaenoriaethau polisi eraill Llywodraeth Cymru yn ystod y tymor llywodraethu hwn.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn parhau i fod yn sbardun pwysig i'n blaenoriaethau llesiant a'n nodau cyffredin yng Nghymru. Mae'r amcanion llesiant a nodir yn y Rhaglen Lywodraethu yn bodoli i gefnogi a gwella'r gwaith o gyflawni'r nodau hyn yn ystod y tymor llywodraethu hwn.

Cymru Wyrddach

Rydym wedi ymrwymo i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a'r argyfwng natur. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi ei hymrwymiad i gyflawni allyriadau sero-net erbyn 2050 ac mae wedi cyhoeddi ei Chynllun Sero-net ar gyfer Cymru Gyfan: [Gweithio gyda'n gilydd i gyrraedd sero net](#) (2021–2025). Ein huchelgais yw y bydd y sector cyhoeddus yn garbon niwtral erbyn 2030, gan arwain y ffordd wrth sicrhau Cymru Sero-net. Er mwyn ategu'r gwaith hwn, rydym wedi cyhoeddi [Canllaw sector cyhoeddus Cymru ar gyfer adrodd ar garbon sero-net](#) a bydd Map Ffordd y Sector Cyhoeddus yn darparu fframwaith clir ar gyfer sut y bydd y sector yn cyflawni sero-net erbyn 2030.

Yn ogystal â lleihau allyriadau, mae angen inni hefyd ddatblygu ein gallu i wrthsefyll effeithiau newid yn yr hinsawdd er mwyn sicrhau y gallwn barhau i ddarparu ein gwasanaethau cyhoeddus allweddol. Cyhoeddodd y Pwyllgor Newid Hinsawdd ei drydydd Asesiad Risg o newid yn yr Hinsawdd ar gyfer y DU, sy'n tynnu sylw at amrywiaeth o risgiau a chyfleoedd sy'n deillio o hinsawdd sy'n newid mewn perthynas â'r amgylchedd, cymunedau a busnesau. Rhaid i Sector Cyhoeddus Cymru ddangos ei fod wedi deall ac ystyried y risgiau a'r cyfleoedd wrth ddarparu ei wasanaethau.

Ym mis Mawrth 2021, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y ddogfen [Mwy nag Ailgyrchu – Strategaeth i wneud economi gylchol Cymru yn realiti](#), sy'n amlinellu ein nodau i fod yn ddiwastraff erbyn 2050, ac ar gyfer gwneud effeithlonrwydd adnoddau yn rhan o ddiwylliant Cymru. Mae symud i economi gylchol yn hanfodol er mwyn cyflawni camau amgylcheddol allweddol.

Cymru Decach

Mae'r Rhaglen Lywodraethu yn dangos sut yr ydym yn bwriadu sicrhau bod pawb yn cael eu trin mor deg ag y bo modd, a dileu anghydraddoldeb ar bob lefel y gymdeithas. Mae'n edrych ar sut y byddwn yn mynd i'r afael ag achosion systemig anghydraddoldeb o bob math.

Yn ystod y tymor llywodraethu hwn, byddwn yn cyhoeddi Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol newydd i Gymru, a chynllun gweithredu ar gyfer hyrwyddo cydraddoldeb LHDTTC+ yng Nghymru. Dylid darllen y cynlluniau gweithredu hyn ochr yn ochr â'n Cynllun Cydraddoldeb Strategol, ein Cynllun Cydraddoldeb Rhywiol a'n Fframwaith Gweithredu ar Anabledd. Cynlluniwyd y rhain i sicrhau newid parhaus yn

y tymor byr, canolig a hir, a rhaid i'n cyrff a noddir ddangos ymateb clir a rhagweithiol wrth gyflawni'r nodau a amlinellir yn y cynlluniau hyn.

Rydym eisoes wedi cynnal archwiliad o wasanaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer y gymuned B/byddar ac mae'r Rhaglen Lywodraethu hefyd wedi ymrwymo i gymryd camau i gefnogi pobl anabl. Mae llawer i'w wneud o hyd i'w galluogi i gymryd rhan mewn digwyddiadau diwylliannol a rhaid i hyn fod yn flaenoriaeth.

Rydym wedi ymrwymo i estyn allan at grwpiau agored i niwed yng Nghymru ac ymgysylltu â nhw, gan sicrhau bod Cymru yn genedl sy'n ystyriol o oedran, ac na ddylai tlodi, anfantais gymdeithasol, afiechyd nac anabledd fod yn rhwystr rhag cyfranogi. Dylai cyrff a noddir gan Lywodraeth Cymru adolygu eu gwaith gyda'r grwpiau hyn yn gyson, a dylent fod yn batrymau enghreifftiol o arferion da o ran ehangu mynediad a mynd i'r afael ag allgáu cymdeithasol, gyda Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn ysgwyddo cyfrifoldeb clir am sicrhau y gall grwpiau agored i niwed gymryd rhan mewn digwyddiadau diwylliannol yng Nghymru mewn modd priodol.

Cymru Iachach

Mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod diwylliant, y celfyddydau a chwaraeon yn cynnig ffordd o wella iechyd a lles gwlad. Felly, rhaid inni barhau i ganolbwyntio ar gyfranogiad. Hoffwn weld y cyrff a noddir yn fy mhortffolio yn ymgysylltu â rhanddeiliaid newydd ac amrywiol, gan weithio gyda chynulleidfaoedd a chymunedau heb gynrychiolaeth ddigonol, a mynd ati i ddangos y cysylltiad rhwng eich gwaith ac iechyd a lles pobl Cymru.

Strategaethau eraill a deddfwriaeth bresennol

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn parhau i fod yn sbardun pwysig ar gyfer ein blaenoriaethau llesiant a'n nodau a rennir yng Nghymru. Mae'r amcanion llesiant a nodir yn y Rhaglen Lywodraethu yn bodoli i gefnogi a gwella'r gwaith o gyflawni'r nodau hyn yn ystod y tymor llywodraethu newydd hwn.

Mae ein **Cynllun Gweithredu Economaidd** yn seiliedig ar yr egwyddor y dylai buddsoddiadau cyhoeddus fod â phwrpas cymdeithasol. Yn ganolog i'r Cynllun mae'r Contract Economaidd sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r rhai y mae Llywodraeth Cymru yn buddsoddi ynddynt ddangos twf cynhwysol, gwaith teg, hybu iechyd (gyda phwyslais arbennig ar iechyd meddwl), sgiliau a dysgu yn y gweithle, a chynnydd o ran lleihau'r ôl troed carbon.

Mae ein hymrwymiad i waith teg a chynaliadwyedd a diwydiannau a gwasanaethau'r dyfodol yn cynnwys cyflawni'r Warrant i Bobl Ifanc ac addewid i greu 125,000 o brentisiaethau ar gyfer pobl o bob oedran. Disgwyliaf ichi chwilio am gyfleoedd i gyfrannu at y Warrant i Bobl Ifanc a'n nod o ddarparu 125,000 o brentisiaethau drwy gydol y tymor llywodraethu.

Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn ymrwymo i gryfhau'r Contract Economaidd hwn a byddwn yn parhau i fonitro eich cynnydd o ran cyflawni yn erbyn egwyddorion y cynllun hwn.

Nod ein **Contract Diwylliannol** yw sicrhau bod gan brosiectau diwylliannol a chreadigol sy'n derbyn arian cyhoeddus ddibenion cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd. Wrth wraidd y Contract Diwylliannol mae pedwar ymrwymiad, gan gynnwys gwella amrywiaeth byrddau, gweithlu a rhaglenni gwaith sefydliadau, ochr yn ochr â chyfleoedd cynyddol i artistiaid unigol a gweithwyr llawrydd creadigol.

Mae [Strategaeth Ryngwladol](#) Llywodraeth Cymru yn amlinellu tri uchelgais â blaenoriaeth, ein partneriaethau presennol a'n cysylltiadau rhyngwladol â blaenoriaeth. Dylai cyrff Diwylliant, y Celfyddydau a Chwaraeon a noddir weithio'n agos gyda Thîm Cysylltiadau Rhyngwladol Llywodraeth Cymru yn ystod y tymor llywodraethu hwn i arwain a chyfrannu at ymgyrchoedd, rhaglenni a phrosiectau sy'n helpu i roi lle amlwg i Gymru ar lwyfan byd-eang.

Dylai gweithio gyda'r Cymry sydd ar wasgar a chyda phartneriaid rhyngwladol wedi'u targedu er budd economaidd, diwylliannol a chymdeithasol pob parti gael eu hadlewyrchu yn eich cynlluniau strategol a gweithredol.

Mae'r Llyfrgell Genedlaethol yn bartner pwysig ar gyfer twristiaeth Cymru. Mae cynyddu'r hyn sydd ar gael mewn perthynas â thwristiaeth ddiwylliannol yn parhau i fod yn flaenoriaeth, a dylid adlewyrchu [Croeso i Gymru: Blaenoriaethau i'r economi ymwelwyr 2020 – 2025](#) yn eich cynlluniau busnes, a hoffwn eich annog i greu a chynnal cysylltiadau cryf â thîm datblygu twristiaeth Llywodraeth Cymru wrth datblygu'r maes gwaith hwn.

Y Gymraeg

Mae'r strategaeth [Cymraeg 2050](#) yn parhau i fod yn rhan ganolog o'n hymdrechion i gyflawni'r nod llesiant o sicrhau bod y Gymraeg ffynnu, ac o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Rwy'n disgwyl i'r Gymraeg fod yn rhan annatod o bopeth rydych yn ei wneud, gan ddathlu dwyieithrwydd a galluogi pobl Cymru i ddefnyddio'r iaith fel rhan o'u bywydau bob dydd. Bydd canlyniadau Cyfrifiad 2021 yn cael eu cyhoeddi yn ystod y tymor llywodraethu hwn, a byddwn yn diweddarau rhaglen waith Cymraeg 2050 ar gyfer y strategaeth. Ond bydd y tair prif thema yn parhau – cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg, cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg, a chreu amodau ffafriol lle y gall y Gymraeg ffynnu.

Strategaeth Ddiwylliannol

Yn ystod y tymor llywodraethu hwn byddwn yn creu ac yn cyhoeddi strategaeth ddiwylliannol newydd i Gymru a fydd yn diffinio ein blaenoriaethau diwylliannol ar gyfer y blynyddoedd nesaf. Fel partneriaid allweddol, hoffwn weld y cyrff a noddir yn fy mhortffolio yn cymryd rhan yn y gwaith o ddatblygu'r strategaeth newydd ac, ar ôl ei chyhoeddi, dylai'r strategaeth fod yn sail i lawer o'ch gweithgareddau cynllunio a gweithredol hirdymor.

Bydd Strategaeth Buddsoddi yn Seilwaith Cymru newydd hefyd yn cael ei datblygu yn ystod y tymor llywodraethu hwn, gan gysylltu penderfyniadau ynghylch buddsoddi cyfalaf â chyflawni canlyniadau strategol allweddol. Disgwylir i'r rhai sy'n derbyn grantiau cyfalaf ddarparu tystiolaeth feintiol sy'n dangos sut mae'r buddsoddiad yn helpu i gyflawni'r canlyniadau hynny.

Strategaeth Ddigidol i Gymru

Mae'r Strategaeth Ddigidol yn ceisio trawsnewidiad digidol gwirioneddol ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, ac mae'n rhoi cyfle i gefnogi'r ffyrdd o weithio a ddisgrifir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Hoffwn ichi roi sicrwydd bod eich holl wasanaethau ar gael ar-lein cyn belled ag y bo modd, ac y bydd pobl yn dewis defnyddio'r gwasanaethau hyn oherwydd eu bod wedi'u cynllunio'n dda ac yn hawdd eu defnyddio. Gofynnir ichi nodi cyfleoedd i weithio gyda phartneriaid yn y sector treftadaeth ddiwylliannol ar fentrau digidol i hyrwyddo pobl i ddefnyddio eich casgliadau a'ch adnoddau ac i hyrwyddo dysgu, addysg a mwynhad.